

Ljerka
Dulibić

Protagonisti zaštite u slikama baštine

Slike baštine - između dokumentacije i umjetnosti

Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 11. – 30. rujna 2012.

AUTORI IZLOŽBE Krešimir Galović, Martina Juranović Tonejc

AUTORI KATALOGA Krešimir Galović,
Martina Juranović Tonejc, Milan Pelc

Dani europske baštine zajednička su akcija Vijeća Europe i Europske komisije, koja pod sloganom “Europa, zajednička baština” okuplja različita kulturna događanja. Posebna pozornost pridaje se lokalnim vještinama i tradicijama, te graditeljskoj i umjetničkoj baštini.

Središnji događaj obilježavanja Dana europske baštine u Hrvatskoj 2012. godine bila je izložba “Slike baštine - između dokumentacije i umjetnosti” upriličena u zagrebačkoj Galeriji Klovićevi dvori, na kojoj je bilo izloženo tristotinjak radova iz fundusa

Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u izboru autora izložbe: Martine Juranović Tonejc, voditeljice Službe za dokumentaciju i promociju kulturne baštine i projekte Europske unije i Krešimira Galovića, višeg stručnog savjetnika. To je tek dio zbirke koja obuhvaća velik broj arhitektonskih planova, nastalih od 16. stoljeća do danas. Uz serije grafika iz 17. i 18. stoljeća i vrijedne stare karte, posebice su dragocjeno svjedočanstvo o dugotrajnom kontinuiranom bavljenju baštinom na ovim prostorima umjetnički crteži, akvareli

i grafike istaknutih slikara i arhitekata, od romantičarskih prikaza Branka Šenoae do onih Stjepana Podhorskog. Posebna su atrakcija izložbe bila pojedina djela Adolfa Loosa i Hansa Poelziga koja su po prvi puta predstavljena javnosti, a izložena su bila i djela iz ostavština arhitekata, između ostalih Viktora Kovačića i Zdenka Strižića. Ostavštine arhitekata koje se čuvaju u fondusu Uprave za zaštitu uz brojne skice, crteže, slike, fotografije i knjige, sadrže i bogatu rukopisnu građu te su od temeljnog značaja za proučavanje povijesti arhitekture 20. stoljeća.

Zbirni fond čiji je presjek predstavljen na izložbi rezultat je stogodišnjeg prikupljanja umjetnina i dokumentiranja kulturnih i historijskih spomenika. Jedan je od posljednjih nositelja tradicije nekadašnjeg Zemaljskog povjerenstva za očuvanje umjetnih i historičkih spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji osnovanog 1910. godine. Stručnjaci okupljeni oko Povjerenstva započeli su

s prikupljanjem i izradom bogate dokumentacijske građe iz čijeg je fundusa stvorena jedna od najkvalitetnijih i najopsežnijih zbirki dokumentacije o spomenicima, koja se ne samo stručno obrađuje i valorizira već i aktivno nadopunjuje do danas.

Do sada posve nepoznat ili manje poznat čak i među stručnjacima, izložbom je ovaj raznolik i vrijedan zbirni fond pridobio pozornost stručne i šire javnosti, pa makar i ovako prigodničarski, kratkotrajno i podosta samozatajno. Atraktivni izložci bili su promišljeno poredani te se nisu utopili u jednoobraznosti standardne opreme u kojoj su bili izloženi, a dojam korektnoga postava nije ostao narušen niti nekolicinom možda ne neophodno potrebnih, no decentno izvedenih intervencija u vidu izlaganja memorabilija druge vrsti (posmrtna maska i stolac iz ostavštine Gjure Szaba). Prateći katalog s priložima Milana Pelca, Krešimira Galovića i Martine Juranović Tonejc ostaje trajni podsjetnik i svojevrsni

○ Postav izložbe *Slike baštine*
– između dokumentacije i umjetnosti,

FOTO K. Galović
str. 41-43

privremeni vodič kroz zbirku, opremljen potrebnim kritičkim aparatom (iako su reprodukcije malene, sva su djela reproducirana, kataloški su zapisi precizni i potpuni, a tu su i biografije autora). Na otvorenju izložbe najavljeno je digitaliziranje kojim bi se čitav fundus uistinu učinio široko dostupnim; bit će to sljedeći važan korak ne samo u smjeru afirmacije, očuvanja i zaštite nacionalne kulturne baštine, već i u smislu podizanja svijesti o nastojanjima koja se danas provode u okviru djelatnosti Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Davno su prošla vremena kada su se u čast velikoga arheološkoga otkrića oglašavala zvona lokalnih crkava i posve je iluzorno očekivati da bi se ona mogla ponoviti i u kakvom obliku. Društveno priznanje trajnih vrijednosti baštine i važnosti djelatnosti njene zaštite danas se očito – ako ne želi ostati pukom tlapnjom – mora pridobiti, odnosno stalno se iznova izboriti, na poprištu koje određuju podosta drugačiji imperativi od onih koji su vladali društvenim ozračjem u doba

don Frane Bulića. Širi društveni i kulturni kontekst i njegove stalne mijene – kroz koje se prelamaju promjene u ukusu, modeli recepcije i percepcije, sustavi vrednovanja, te procesi institucionalizacije i razvoj pojedinih disciplina – medij je u kojem djela spomeničke baštine opstoje, čijem su utjecaju podložna ne samo u trenutku svoga nastanka, i čiji tragovi ostaju zabilježeni u njihovoj pojavnosti.

Kroz bogati fundus slikâ baštine predstavljenih ovom izložbom i katalogom ocrtavaju se ne samo obrisi mijena u promišljanju, pristupu, metodama i postupcima zaštite nacionalnih kulturnih dobara u posljednjih stotinu i više godina, već i profili protagonista zaštite spomeničke baštine u Hrvatskoj – od velikih predšasnika i njihovih neposrednih sljednika sve do djelatnika današnje Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture kroz čije se djelovanje pozicionira zaštita baštine u kontekstu suvremenog trenutka. Uistinu je riječ o vrijednom izvoru, nezaobilaznom za proučavanje povijesti zaštite spomenika hrvatske kulture uopće. ✕